

UTL

ÚTLENDINGASTOFNUN
DIRECTORATE OF IMMIGRATION

Allsherjar- og menntamálanefnd
Umsagnir@althingi.is

Kópavogur, 3. febrúar 2026
Málsnúmer UTL: 2026010077

Efni: Umsögn Útlendingastofnunar við frumvarp til laga um breytingar á lögum um útlendinga og lögum um atvinnuréttindi útlendinga.

Útlendingastofnun hefur farið yfir frumvarp til laga um breytingar á lögum um útlendinga og lögum um atvinnuréttindi útlendinga, þingskjal 442 – 316. mál og vill koma á framfæri eftirfarandi athugasemdum.

Athugasemd við 8. gr. frumvarpsins:

- Útlendingastofnun leggur til að reglugerðarheimildin verði orðuð á þann veg að hún veiti ráðherra heimild til að kveða nánar á um framkvæmd og fyrirkomulag mats stofnunarinnar við endurskoðun eða niðurfellingu á atvinnuþátttöku námsmanna samkvæmt 8. gr. frumvarpsins.

Athugasemdir við 21. gr. frumvarpsins:

- Útlendingastofnun bendir á að oft fara einstaklingar sem stunda doktorsnám á sérfræðingsleyfi en ekki námsmannaleyfi þar sem eðli doktorsnáms er oftast annað en hefðbundið grunn- og meistaranám á háskólastigi. Einstaklingar sem útskrifast svo úr doktorsnámi geta þá sótt um dvalarleyfi á grundvelli 8. mgr. 65. gr. ef að það eru minna en 18 mánuðir frá því þeir luku námi. Stofnunin vil benda á að mögulega færi betur á því að taka sérstaklega á þessum hópi á öðrum stað í lögnum og taka það til skoðunar að veita heimild til þess að vera sérfræðingur í atvinnuleit í stað þess að vera námsmaður í atvinnuleit. Það leyfi myndi til dæmis halda áfram að telja upp í ótímabundið atvinnuleyfi á meðan námsmannaleyfi gerir það ekki.
- Í athugasemdum um 21. gr. frumvarpsins, er sérstaklega fjallað um styttingu tímalengdar dvalarleyfis og þar er meðal annars vísað til framkvæmdar í Noregi og Svíþjóð. Þá kemur orðrétt fram að „verður að telja að árs dvalarleyfi ætti að teljast nægjanlegt í flestum tilvikum fyrir einstakling til að finna starf í sinni sérgrein“. Þessi texti er í ósamræmi við lagaákvæðið sjálft þar sem lagt er til að dvalarleyfið verði stýtt í 18 mánuði. Útlendingastofnun er sammála því sem fram kemur í athugasemdum um 21. gr. frumvarpsins að eins árs dvalarleyfi sé nægjanlega langur tími til að finna starf í sinni sérgrein og leggur því til að dvalarleyfið verði stýtt niður í 12 mánuði.
- Með vísan til þess að frumvarpið kveður á um að námsmenn skuli ávallt sýna fram á viðunandi námsárangur við endurnýjun dvalarleyfis leggur stofnunin til að orðalagi 2. málsl. 6. mgr. 65. gr. verði breytt á þann hátt að punktur verði settur á eftir orðinu námsárangur og orðalagið „þar sem þess er krafist“ felld brott. Setningin muni þá hljóða svo: „Heimilt er að endurnýja dvalarleyfi samkvæmt ákvæði þessu á námstíma ef útlendingur fullnægir áfram skilyrðum 1. og 2. mgr. og getur sýnt fram á viðunandi námsárangur.“

UTL

ÚTLENDINGASTOFNUN
DIRECTORATE OF IMMIGRATION

Athugasemdir við 22. gr. frumvarpsins:

- Með breytingartillögum þessum getur skapast sú staða að námsmaður sem lýkur námi og fær síðan dvalarleyfi á grundvelli 8. mgr. 65. gr. myndi ekki lengur uppfylla skilyrði til fjölskyldusameiningar þar sem að hann stundar ekki lengur fullt nám á háskólastigi. Þetta gæti leitt til þess að maki hans, eða sambúðarmaki og börn sem stödd eru hér á landi þyrftu að yfirgefa landið þar sem skilyrðin til sameiningar eru ekki lengur til staðar. Stofnunin leggur því til að skýrt verði kveðið á um í frumvarpinu eða í lögskýringargögnum hvernig skuli meðhöndla mál einstaklinga sem lenda í þessari stöðu, þ.e. hvort veita eigi undanþágu frá skilyrðum fjölskyldusameiningar þegar aðstandendur eru þegar staddir hér á landi, hvort mælt verði fyrir um sérstakt sólarlagsákvæði, hvort nánari útfærsla verði sett í reglugerð eða hvort taka skuli afstöðu til brottvísunar í slíkum tilvikum.

Athugasemdir við 23. gr. frumvarpsins:

- Útlendingastofnun bendir á að það teljist óeðlilegt að stofnunin taki við og afgreiði öll mál sem borist hafa til Vinnumálastofnunar fyrir 1. janúar 2026. Að taka við nýju verkefni samhliða umtalsverðum fjölda óafgreiddra umsókna getur skapað verulegt álag á starfsemi stofnunarinnar og leitt til óskýrleika í ábyrgðarskiptingu milli stjórnvalda. Stofnunin leggur því til að Útlendingastofnun taki við afgreiðslu þeirra umsókna sem berast eftir gildistöku laganna, en að Vinnumálastofnun ljúki afgreiðslu þeirra umsókna sem bárust fyrir gildistöku laganna. Með slíku fyrirkomulagi er tryggð skýr, skilvirk og fyrirsjáanleg tilfærsla verkefna milli stofnana.

Virðingarfyllt
f.h. Útlendingastofnunar
Íris Kristinsdóttir,
sviðsstjóri skrifstofu forstjóra

